

Grupa konsumentów Art. SPOŻYWCZYCH

Zanim przystąpicie do pracy, zapoznajcie się proszę z wprowadzeniem do tematu:

Czym jest "ZERO WASTE"?

Według *Zero Waste International Alliance* „Zero Waste jest celem, który jest etyczny, ekonomiczny, skuteczny i wizjonerski, aby prowadzić ludzi ku zmianie stylu życia i praktyk, które naśladują naturalne cykle odnawiania się, gdzie wszelki materiał, którego się pozbyto jest zaprojektowany tak, by być zasobem do wykorzystania przez innych. Zero Waste oznaczana projektowanie i zarządzanie produktami oraz procesami, aby systematycznie eliminować szkodliwość odpadów i materiałów oraz zmniejszać ich objętość, przetwarzać i odzyskiwać wszystkie zasoby, nie spalać ich ani nie zakopywać. Zero Waste wyeliminuje uwalnianie szkodliwych substancji do ziemi, wody czy też powietrza, które są zagrożeniem dla zdrowia człowieka, zwierząt, roślin i całej planety”.

Pojęcie „zero waste” nie jest nowością! Po raz pierwszy zostało użyte w latach 70. przez amerykańskiego chemika, Paula Palmera i odnosiło się do systemu produkcji. Chodziło o to, aby wytwarzać rzeczy, które nadają się do ponownego użytku i stworzenia swego rodzaju gospodarki zamkniętej. Od niedawna, od kiedy to problem ekologiczny przedostał się do świadomości opinii publicznej, termin ten używany jest w kontekście tego, co każdy z nas może zrobić, aby zredukować liczbę produkowanych śmieci.

W dosłownym tłumaczeniu „zero waste” to po prostu „bez śmieci” lub „zero marnowania” 😊

Dzisiaj ciężko nam sobie wyobrazić, że można w ogóle nie produkować śmieci!

Statystyczny Polak produkuje ich ponad 310 kg rocznie i liczba ta stale rośnie. Ponad 70% odpadów wytwarzanych rocznie w Polsce zalega na wysypiskach śmieci. Niska świadomość ekologiczna oraz nieudolne egzekwowanie obowiązującego prawa sprawiają, że wielu z nas w dalszym ciągu nie dostrzega znaczenia odpowiedzialnej konsumpcji w walce z postępującą degradacją środowiska naturalnego.

Chcąc żyć „zero waste” lub chociaż „less waste”, należy kierować się zasadami, określonymi od angielskich nazw – **zasadami 5R**:

- Refuse, czyli ODMAWIAJ
- Reduce, czyli OGRANICZAJ SIĘ
- Reuse, czyli UŻYJ PONOWNIE
- Recycle, czyli SEGREGUJ ŚMIECI
- Rot, czyli KOMPOSTUJ

Często dodaje się też jeszcze jedno „R” na początku - „rethink”, czyli PRZEMYŚL, to zachęcenie do podjęcia refleksji, ponownego przemyślenia czy na pewno rzecz, którą chcemy kupić jest nam naprawdę potrzebna?

Efekt motyla - jak moje codzienne wybory wpływają na rzeczywistość?

Kolejność postulowanych czynności nie jest przypadkowa. Najistotniejsza, z punktu widzenia ekologii, jest bowiem racjonalna konsumpcja. To właśnie dzięki niej ilość odpadów może zostać zredukowana.

- **Refuse**, czyli ODMAWIAJ – to pierwsza i podstawowa zasada. Naucz się mówić „nie”. Pozwoli to ograniczyć liczbę śmieci, które przynosisz do domu. Dla jednych brzmi łatwo, ale dla innych to prawdziwe wyzwanie. Dlaczego? Bo musisz wykazać się refleksem, zanegować coś, co w dzisiejszym świecie jest pewną normą - nie dać sobie "wcisnąć" rzeczy, których nie potrzebujemy.
- **Reduce**, czyli OGRANICZAJ SIĘ – zasada druga, bardzo trudna w epoce konsumpcji. Mówi nam, aby nie kupować wszystkiego, na co nas stać i na co mamy ochotę. Nakłania do minimalizmu i redukcji ilości przedmiotów, które nas otaczają. Nie kupuj kolejnej pary spodni, nie kupuj kolejnej pary butów, nawet jeżeli są najpiękniejsze na świecie! Nie kupuj nowego auta lub telefonu, jeżeli Twój ciągle nieźle działa. Nie łatwo jest sobie odmówić, to fakt, ale są już badania, które dowodzą, że im się mniej ma, tym jest się szczęśliwszym!
- **Reuse**, czyli UŻYJ PONOWNIE – trzecia zasada, która mówi nam, aby naprawiać i przy okazji być kreatywnym. Obecnie przedmioty są tanie i często myślimy, że nie opłaca się ich naprawiać. To ekologiczna pułapka, przed którą musimy się bronić! Zrobiła Ci się dziura w skarpecie? Zaszuj! Upuściłeś kubek i ułamało się ucho? Przyklej je! Potrzebujesz nowej marynarki? Sprawdź w szafie, czy jakaś się nie kurzy lub kup nową, ale w second handzie. Często szukanie rozwiązań na ponowne użycie danej rzeczy to czysta przyjemność, która wyzwala kreatywność - czasem możesz dla swoich rzeczy znaleźć nowe zastosowanie!
- **Recycle**, czyli SEGREGUJ ŚMIECI – zasada czwarta, którą pewnie już choć częściowo wdrożyłaś / wdrożyłeś w życie, bo teraz w Polsce segregacja śmieci jest obowiązkowa. Równie ważne jest to, by segregować odpady prawidłowo.
- **Rot**, czyli KOMPOSTUJ – piąta zasada. Odpady zielone w naturalnych warunkach doskonale rozkładają się w sposób naturalny, a przy okazji mogą posłużyć do użyczenia ziemi. Możesz np. mieć swój własny kompostownik w domu i pozyskiwać z niego ziemię do kwiatków, ale jeżeli to dla Ciebie za wiele na początek – po prostu wróć do zasady numer 4 (segreguj) i prawidłowo wyrzucaj swoje odpady zielone do właściwego kosza (brązowy kosz na odpady kompostowalne). Twoje śmieci trafią do miejskiej kompostowni, gdzie zostaną odpowiednio wykorzystane.

Powyższe zasady powstały w Stanach Zjednoczonych Ameryki, a ich autorką jest Bea Johnson i rzeczywiście doskonale sprawdzają się w drodze do życia zero waste.

Powinny być jednak rozszerzone o jeszcze jedną zasadę: NIE PODDAWAJ SIĘ i NIE ZNIECHĘCAJ SIĘ PORAŻKĄ. Pomyśl, jak bardzo można zmienić świat, gdyby tak jak Ty starał się każdy!

Efekt motyla - jak moje codzienne wybory wpływają na rzeczywistość?

Niekiedy możesz spotkać się z określeniem - less waste. Czym jest „LESS WASTE”?

"Less waste" to styl życia zakładający ograniczanie ilości produkowanych odpadów do niezbędnego minimum poprzez:

- ograniczenie nadmiernego konsumpcjonizmu, który zagraża środowisku naturalnemu,
- przemyślane decyzje zakupowe,
- odpowiednie użytkowanie posiadanej żywności i przedmiotów,
- maksymalne wykorzystanie pozostałości i resztek.

Niektórym miłośnikom „less waste” udaje się zredukować ilość śmieci produkowanych przez kilkusobową rodzinę do jednego litrowego słoika, ale jest to najwyższy poziom zaangażowania się w proekologiczny styl życia. Początkujący powinni pamiętać, że każda decyzja, pozwalająca ograniczyć wytwarzanie śmieci (zwłaszcza plastikowych oraz nie biodegradowalnych) ma wielkie znaczenie dla Ziemi i dla nas samych.

Każdy drobny gest oznacza wyraźny wpływ na globalne zużycie energii, produkcję gazów cieplarnianych, wykorzystanie surowców, zdrowsze życie, dążenie do pustego kosza. Zmiany te są wyrazem naszej wspólnej troski o przyszłość planety 😊

A teraz razem z grupą przejdźcie, do realizacji zadania!

Po analizie otrzymanych materiałów (*wykaz poniżej*) i z pomocą Internetu spróbujcie wspólnie odpowiedzieć na pytanie:

"Co mogę zrobić, by zmienić moje codzienne nawyki / nawyki mojej rodziny, by stały się bardziej przyjazne dla Planety?"

- Podczas dyskusji w grupie możecie wrócić w swoich rozważaniach do filmu, który przed chwilą wspólnie obejrzeliście: **"Sekrety marketingu spożywczego"**: <https://youtu.be/LD7nXenGv9s>
- Czy znacie społeczne i ekonomiczne koszty produkcji żywności?

Czy wiesz, że:

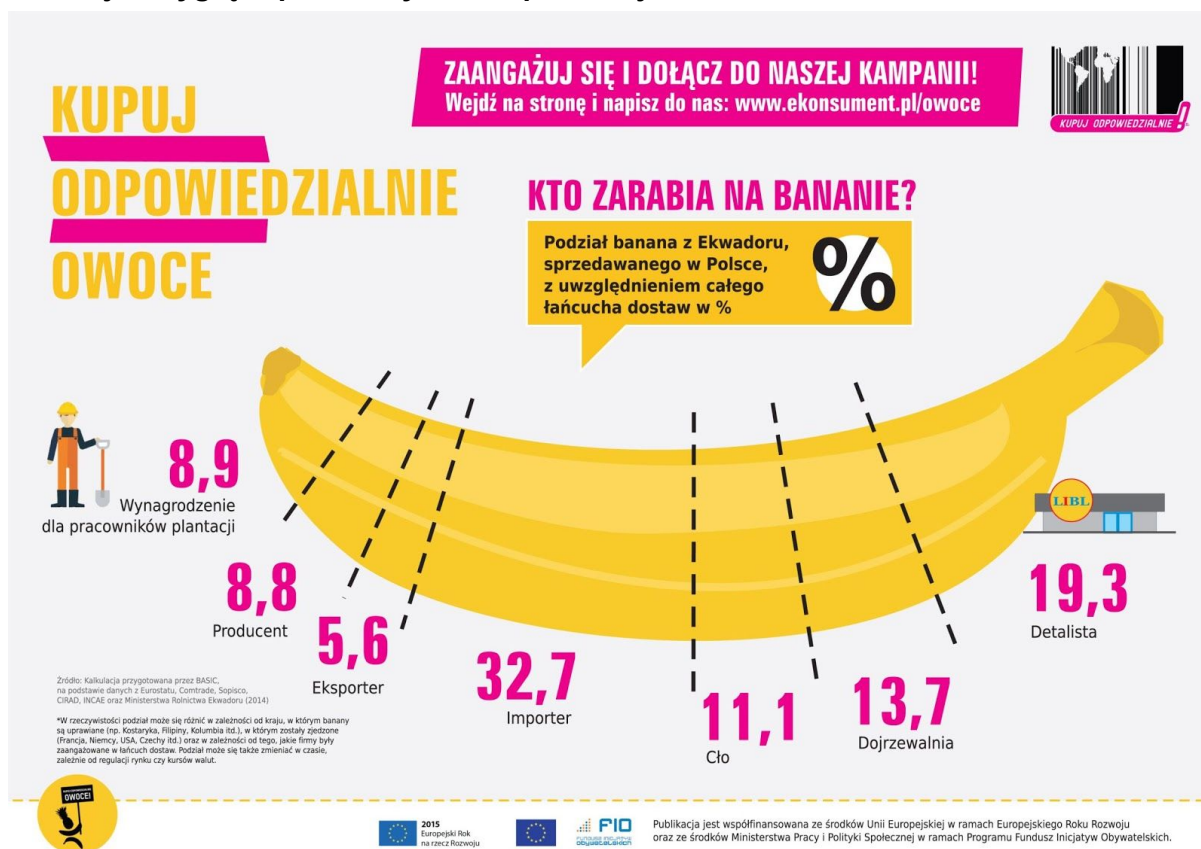
- W Ekwadorze, w którym banany są drugim po ropie naftowej źródłem dochodów z eksportu, 80% ludności żyje poniżej granicy nędzy. Na 26 plantacjach pracuje tam 250 tysięcy robotników, z których większość jest zatrudniona co rano na jeden dzień. Poszukujących pracy jest wielu, co pozwala na obniżanie płac. Tacy „trwale czasowi” pracownicy (eventuales) nie mają żadnych praw, a ich pensja stanowi zaledwie 1,5-2% ceny, jaką płacimy za banany w sklepach.
- Każdego dnia na świecie wypijane są średnio dwa miliardy kubków kawy. Jednak w Etiopii, kraju, którego gospodarka oparta jest na uprawie i eksporcie kawy, uprawiający ją rolnicy żyją na skraju nędzy. Za zebranie kilograma ziaren Etiopczyk dostaje 23 centy. W zachodnich kawiarniach można z tego zaparzyć 80 filiżanek kawy – wartych 230 dolarów.
- 80% rynku czekolady na świecie opanowane jest przez 6 korporacji ponadnarodowych: Hershey, Phillip Morris (właściciel Kraft-Jacobs-Suchard Côte

Efekt motyla - jak moje codzienne wybory wpływają na rzeczywistość?

d'Or), Nestlé, Mars, Cadbury-Schweepes i Ferrero). Zamówienia na wielkie partie ziarna kakaowego dostają pośrednicy (a nie rolnicy), zarabiający wysokie prowizje. Przemysł czekoladowy i handel uzyskują rocznie 70% dochodu z kakao. Natomiast rolnicy w Afryce Zachodniej czy Ameryce Środkowej dostają najwyżej 5% ceny, jaką płacimy za czekoladę.

źródło: "KUPIJ ODPOWIEDZIALNIE! Twoje pieniądze kształtują świat" - wyd. Polska Zielona Sieć, www.zielonasiec.pl)

Wicie jak wygląda podział zysków z produkcji bananów?

(źródło: <https://ekonsument.pl/>)

Dowiedz się więcej na: <https://ekonsument.pl/zywnosc>

- Coraz więcej Firm i producentów podejmuje istotne kroki aby ich działania móc nazwać odpowiedzialnymi.

Czy znacie takie Firmy? 😊

Kilka przykładów w treści artykułu:

<https://nowymarketing.pl/a/24711.zero-waste-czyli-jak-kreowac-swiat-bez-smieci>

- Odpowiedzialne działania wspiera również Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej prowadzący platformę <http://kupujespolecznie.pl/> - zrzeszającą odpowiedzialnych społecznie dostawców na Dolnym Śląsku.

Lokalnie we Wrocławiu działa również **Fundacja Weźpomóż.pl** wpisująca się z prowadzonymi przez siebie Społecznymi Lodówkami w ideę Foodsharingu, który do Polski przyszedł z Niemiec. Obecnie Foodsharing Polska to 52 jadłodzielnie w 26 miastach.

Efekt motyla - jak moje codzienne wybory wpływają na rzeczywistość?

- Teraz weźcie do rąk mapę świata i pinezki lub szpilki, które dostaniecie od prowadzącego. Jedną pinezkę wbijcie w mapę w miejscu gdzie jest Polska, pozostałe pinezki przyporządkujcie na mapie do krajów - producentów żywności:
- Ryż uprawia się głównie w Chinach i Indiach.
 - Ziemniaki uprawia się głównie w Rosji i na Ukrainie, ale także w Egipcie.
 - Największe uprawy pszenicy znajdują się w Chinach, Indiach i USA.
 - Największymi eksporterami kawy są Brazylia, Wietnam, Indonezja i Etiopia.
 - Najwięcej herbaty uprawia się w Chinach, Indiach, Kenii i na Sri Lance.
 - Największymi producentami oliwy są Hiszpania, Włochy i Grecja.
 - Marchewka uprawiana jest m.in. w Polsce, na Ukrainie i w Wielkiej Brytanii.
 - Największe uprawy czosnku są w Hiszpanii, Argentynie i Chinach.
 - Największymi producentami pieprzu są Wietnam i Indonezja.
 - Największymi producentami kakao są Wybrzeże Kości Słoniowej i Ghana.
 - Największymi producentami orzeszków ziemnych są USA i Chiny.
 - Największymi producentami migdałów są USA, Hiszpania i Australia.
 - Największymi producentami słonecznika są Indie, Meksyk i Kazachstan.
 - Największe plantacje bananów znajdują się w Indiach, Brazylii i Ekwadorze.
 - Największymi producentami kiwi są Włochy, Nowa Zelandia i Chile.
 - Największymi producentami pomarańczy są Brazylia i USA.
 - Największymi producentami mandarynek są Cypr, Brazylia, Japonia i Palestyna.
 - Największymi producentami truskawek są USA, Turcja i Hiszpania.
 - Największymi producentami cytryn są Argentyna, Turcja i Izrael.
 - Największymi producentami gruszek są Chiny, Włochy i Argentyna.

Czy wiecie:

- że podstawowe artykuły spożywcze uprawiane są w wielu krajach i często importowane do Polski z bardzo daleka?
- jakie są skutki transportu żywności (zanieczyszczenie powietrza, zużycie paliwa, eksploatacja zasobów naturalnych itp.)?
- jak swoimi codziennymi decyzjami wpływacie na losy innych ludzi i przyrody?

- Czy spotkaliście się już wcześniej z pojęciem **FAIR TRADE**?

Czy wiecie jakie wartości promuje ten ruch?

Jaki jest jego podstawowy cel?

Informacje o tym, co to jest **SPRAWIEDLIWY HANDEL (Fair Trade)** i jakie są jego zasady znajdziecie na stronie Fair Trade Polska:

<https://www.fairtrade.org.pl/sprawiedliwy-handel/co-jest-sprawiedliwy-handel-fair-trade/>

DLACZEGO WARTO

WYBIERAĆ FAIRTRADE?

PO CO NAM FAIRTRADE?

3/4 MIESZKAŃCÓW WSI W KRAJACH GLOBALNEGO POŁUDNIA MUSI PRZEŻYC ZA MNIEJ NIŻ **1\$ /DZIEŃ**

WIĘKSZOŚĆ UTRZYMUJE SIĘ Z **ROLNICTWA**

WAHANIA CEN TOWARÓW MAJĄ BEZPOŚREDNI WPŁYW NA WYSTĘPOWANIE UBÓSTWA

PRZERWANIE KRĘGU BIEDY JEST MOŻLIWE WÓWCZAS, GDY ROLNICY I PRACOWNICY OTRZYMUJĄ GODZIWĄ PŁACĘ ZA SVOJĄ PRACĘ

JAK DZIAŁA FAIRTRADE?

Celem standardów Fairtrade jest wspieranie rolników w podnoszeniu wydajności i jakości plonów. Rolnicy spełniający standardy Fairtrade otrzymują:

- 1 sprawiedliwą cenę skupu umożliwiającą pokrycie kosztów zrównoważonej produkcji
- 2 środki na inwestycje w rozwój lokalnych społeczności

Mówiąc wprost, Fairtrade to lepsze warunki handlowe dla rolników z krajów Południa.

1,6 MILIONA ROLNIKÓW I PRACOWNIKÓW W **70** KRAJACH

KOMU SŁUŻY FAIRTRADE?

KORZYŚCI DLA ROLNIKÓW

- Godziwa zapłata za ciężką pracę**
Rolnicy mogą liczyć na godziwe ceny skupu plonów.
- Inwestowanie w rozwój**
Rolnicy otrzymują premię Fairtrade, która umożliwia realizację projektów gospodarczych, społecznych i rozwojowych służących lokalnej społeczności.
- Zrównoważony rozwój**
Fairtrade sprzyja stosowaniu praktyk rolnych, które uwzględniają potrzeby lokalnego środowiska i pomagają w walce ze skutkami zmian klimatu.
- Poprawa sytuacji kobiet**
Fairtrade promuje przystępowanie kobiet do organizacji producenckich i posiadanie przez nich własnych gospodarstw rolnych.
- Partnerskie relacje**
Certyfikowani rolnicy Fairtrade mają wpływ na ustalanie cen, premii, a także opracowywanie standardów i strategii działania organizacji.

KORZYŚCI DLA KONSUMENTÓW

- Pomoc w zwalczaniu ubóstwa**
Większość premii Fairtrade jest przeznaczana głównie na modernizację i poprawę wydajności produkcji, co ułatwia rolnikom wyrwanie się z kręgu ubóstwa.
- Zaufanie**
Niezależna weryfikacja standardów Fairtrade skupia się na społecznych, środowiskowych i gospodarczych aspektach zrównoważonego rozwoju.
- Żywność bez GMO**
Wytyczne i standardy środowiskowe Fairtrade zabraniają rolnikom używania genetycznie modyfikowanych roślin.
- Jakość**
Standardy Fairtrade wymagają inwestowania w szkolenia i modernizację metod uprawy gleby, co przekłada się na poprawę jakości produktów.
- Prostota**
Robiąc codzienne zakupy, po prostu wybieraj produkty ze znakiem FAIRTRADE.

ROLNICY FAIRTRADE ZARABIAJĄ ŚREDNIO O **19%** WIĘCEJ NIŻ POZOSTALI PRODUCENCI ROLNI*

*porównanie dotyczy producentów tego samego produktu z jednego regionu

35 000 PRODUKTÓW ZE ZNAKIEM FAIRTRADE DOSTĘPNYCH NA CAŁYM ŚWIECIE

WIĘCEJ

www.fairtrade.org.pl
 SprawiedliwyHandel
 FairtradePolska
fairtrade@fairtrade.org.pl

Wydrukowano na papierze recyklingowym z certyfikatem FSC.

Czy już wiecie, jak odpowiedzieć na pytanie? 😊